

2011

Pomocna dłoń

informator dla
przedsiębiorców
w trudnej sytuacji

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	2
1.1 O POLSKIEJ AGENCJI ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	2
1.2 KIM JEST PRZEDSIĘBIORCA?	3
1.3 MAŁE I ŚRĘDNE PRZEDSIĘBIORSTWA - DEFINICJA	3
1.4 POMOC DE MINIMIS	3
1.5. PRZEDSIĘBIORSTWO W TRUDNEJ SYTUACJI A PRZEDSIĘBIORSTWO ZAGROŻONE	4
2. INSTRUMENTY WSPIERAJĄCE PRZEDSIĘBIORSTWA W TRUDNEJ SYTUACJI	5
2.1 PO PIERWSZE: IM SZYBCIEJ TYM LEPIJ. INSTRUMENT SZYBKIEGO REAGOWANIA.....	5
2.2 WARTO SPRÓBOWAĆ RAZ JESZCZE! POLITYKA DRUGIEJ SZANSY.....	7
2.3 OD LAT POMAGAMY. PUNKTY KONSULTACYJNE PARP	8
2.4 OPTYMALIZACJA KOSZTÓW – TO MOŻE SIĘ UDAĆ! USŁUGA OPTYMALIZACJI KOSZTÓW	9
2.5 PAMIĘTAJ O ŚRODOWISKU. USŁUGA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	10
2.6 WYKWALIFIKOWANY DORADCA – BEZCENNY. USŁUGA ASYSTY W PROWADZENIU DZIAŁALNOŚCI	11
2.7 FINANSOWANIE. POŻYCZKI I PORĘCZENIA.	13
3. KRYZYS, KRYZYS... I CO DALEJ?	15
3.1 USTAWA O ŁAGODZENIU SKUTKÓW KRYZYSU EKONOMICZNEGO.....	15
3.2 INNE DZIAŁANIA ANTYKRYZYSOWE.....	15

1. WSTĘP

Chwilowe kłopoty w firmie związane ze zmniejszeniem udziałów w rynku czy pogorszeniem warunków otrzymania kredytu nie przesądzają o znalezieniu się przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji. Wielu przedsiębiorców spotyka się z przejściowymi trudnościami, z których szybko wychodzą obronną ręką, jednak bagatelizowanie tego typu oznak może skończyć się dla nich katastrofalnie. Gdy jednorazowa sytuacja przetrząsa się w tendencję i dochodzą do tego kolejne niepokojące informacje, należy jak najszybciej przedsięwziąć stosowne kroki, które pozwolą przedsiębiorstwu powrócić na jego stały tor rozwoju. Identyfikacja zagrożenia jest pierwszym i niezwykle istotnym krokiem, który pozwoli na podjęcie planu naprawczego. Identyfikacji należy dokonać w oparciu o analizę oznak wskazujących, że w najbliższej przyszłości firma może mieć kłopoty na rynku. Szczególną czujność należy zachować wówczas gdy zauważymy:

- odpływ stałych klientów,
- straty z powodu długów,
- spadające udziały w rynku,
- spadająca sprzedaż,
- złe warunki ofert dostawców,
- pogorszenie oferowanych warunków kredytowych i dostępu do nich,
- malejące rezerwy płynności,
- częstsze korzystanie z maksymalnej dostępnej kwoty kredytu,
- brak zdolności korzystania z rabatów za wcześniejszy termin płatności.

Przedsiębiorca, które zidentyfikuje powyższe zjawiska powinien jak najszybciej pomyśleć o przeciwdziałaniu zagrożeniu, dlatego w tej publikacji Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości podpowiada co zrobić w takiej sytuacji i jakie narzędzia mają do dyspozycji przedsiębiorcy.

Jeżeli odpowiednio szybko i skutecznie nie zareagujemy na sytuację, nasze przedsiębiorstwo może zyskać status zagrożonego, wówczas pomoc oferowana przez PARP nie będzie już wystarczająca.

1.1 O POLSKIEJ AGENCJI ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) jest państwową osobą prawną, powołaną na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. Od 1 stycznia 2012 r. PARP stanie się agencją wykonawczą. Agencja podlega ministrowi właściwemu do spraw gospodarki. Zadaniem PARP jest zarządzanie funduszami z budżetu państwa i Unii Europejskiej, przeznaczonymi na wspieranie rozwoju firm, przedsiębiorczości, innowacyjności oraz rozwój zasobów ludzkich.

Misją PARP jest tworzenie korzystnych warunków dla zrównoważonego rozwoju polskiej gospodarki oraz wspieranie przedsiębiorców działających w Polsce.

Celem działania Agencji jest realizacja programów rozwoju gospodarki wspierających działalność innowacyjną i badawczą małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), rozwój regionalny, wzrost eksportu, rozwój zasobów ludzkich oraz wykorzystywanie nowych technologii.

Priorytetami strategicznymi PARP są:

1. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw
2. Wzmocnienie roli Agencji jako partnera na rzecz tworzenia warunków rozwoju przedsiębiorczości
3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju wzorców zrównoważonej produkcji i konsumpcji
4. Zapewnienie jakości oraz efektywności działań prowadzonych przez Agencję

PARP wsłuchuje się w potrzeby przedsiębiorców i tworzy dla nich coraz to nowe narzędzia pomocy. Jedną z ostatnio rozpoczętych aktywności jest pomoc dla przedsiębiorstw w *trudnej sytuacji*. W niniejszej publikacji przedstawiamy te spośród będących w dyspozycji PARP narzędzi, które są skierowane do przedsiębiorców znajdujących się w *trudnej sytuacji*.

Przed zapoznaniem się z nimi warto jednak poznać podstawowe pojęcia i definicje. Ich właściwe zrozumienie pozwoli na znalezienie najskuteczniejszych narzędzi, które pomogą pokonać problemy i utrzymać się na rynku.

1.2 KIM JEST PRZEDSIĘBIORCA?

Przedsiębiorcą w rozumieniu Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej¹ jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

1.3 MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA - DEFINICJA

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa odgrywają decydującą rolę w tworzeniu miejsc pracy a ich rozwój sprzyja stabilności społecznej i rozwojowi gospodarczemu, dlatego niezbędne jest zapewnienie im szczególnie korzystnych warunków. Aby pomoc dla MŚP była skuteczna niezbędne było stworzenie definicji, która wskaże precyzyjnie jakie podmioty możemy zakwalifikować do tej kategorii. Komisja Europejska wychodząc naprzeciw temu wyzwaniu i w Załączniku nr I do Rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) różnicuje przedsiębiorstwa ze względu na wielkość zatrudnienia i wysokość przychodów lub sumy bilansowej. Jest to o tyle ważne, iż rozróżnienie przedsiębiorstw na mikro-, małe, średnie i inne przedsiębiorstwa ma bezpośredni wpływ na intensywność udzielanego wsparcia – wynika to z tzw. mapy pomocy regionalnej, która promuje przedsiębiorstwa z sektora MSP inwestujące w województwach, których poziom rozwoju odbiega znacząco od średniej europejskiej, celem wyrównania tych różnic.

Podczas określania statusu swojego przedsiębiorstwa należy także wziąć pod uwagę wszelkie powiązania kapitałowe i osobowe – one również mają wpływ na status przedsiębiorstwa.

W tym celu szczególnie polecamy skorzystanie z aplikacji Kwalifikator MSP zamieszczonej na stronie internetowej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (www.parp.gov.pl).

wielkość	zatrudnienie	obrót (EUR)	bilans roczny (EUR)
mikro	poniżej 10	< 2 mln	<2 mln
małe	od 10 poniżej 50	< 10 mln	< 10 mln
średnie	od 50 poniżej 250	< 50 mln	< 43 mln

1.4 POMOC DE MINIMIS

Jedną z form wsparcia przedsiębiorców jest również tzw. pomoc de minimis², warto zatem poznać jej założenia, gdyż wiele programów pomocowych przewiduje jej udział. Koncepcja pomocy de minimis wywodzi się z zasady iż pomoc o stosunkowo niskiej wartości nie jest w stanie naruszyć konkurencji lub wywierać wpływ na handel między Państwami Członkowskimi. W związku z tym to Państwo Członkowskie UE decyduje o formie i wysokości przyznawanej pomocy. Może być udzielona przedsiębiorcy w różnych formach: na szkolenia, inwestycje ale także w formie zwolnień podatkowych czy umorzenia odsetek ZUS i innych. Ponieważ każdy przedsiębiorca ma ograniczoną kwotowo wartość pomocy de minimis jaką może otrzymać – warto zawsze dowiedzieć się od organu udzielającego pomocy, czy udzielane wsparcie nie jest pomocą de minimis i sprawdzić, czy otrzymując daną pomoc nie przekraczamy dopuszczalnego limitu.

Wg Komisji Europejskiej nie wszystkie dotacje mają odczuwalne następstwa w zakresie handlu i konkurencji między państwami członkowskimi. Dotyczy to zwłaszcza drobnych dotacji dla małych i średnich przedsiębiorstw dlatego Komisja stosuje zasadę o drobnych wielkościach – o wartości progowej nie przekraczającej łącznie 200 000 euro w okresie danego roku i 2 poprzednich lat podatkowych, a w przypadku

¹ Dz. U. 2004 nr 173 poz. 1807 z późn. zm.

² De minimis pochodzi oraz jest zgodne z zasadą prawa rzymskiego „de minimis non curat lex” (prawo nie troszczy się o drobiazgi).

przedsiębiorstw z sektora transportu drogowego 100 tysięcy euro.

Jak obliczyć wartość pomocy de minimis?

Przedsiębiorca występuje z wnioskiem o przyznanie pomocy de minimis w konkretnym momencie, na przykład 1 sierpnia 2011 roku. Należy sprawdzić czy w okresie danego roku i 2 poprzednich lat podatkowych poprzedzających dzień złożenia wniosku otrzymał on pomoc de minimis i jeśli tak, to w jakiej wysokości.

Należy zatem zbadać, który z przypadków pomocy udzielonej w tym okresie spełniał warunki pomocy de minimis, tzn. w momencie udzielania nie przekroczył wartości 200 000 euro wraz z pomocą udzieloną przedsiębiorcy w okresie danego roku i 2 poprzednich lat podatkowych wstecz oraz nie podlegał obowiązkowi opiniowania przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Pomoc skierowana jest do wszystkich sektorów z wyłączeniem:

- projektów faworyzujących towary produkcji krajowej na niekorzyść towarów importowanych,
- działalności w sektorze drogowego transportu towarowego (zakup środków transportu),
- działalności w sektorze węgla kamiennego,
- przedsiębiorców znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej,
- przedmiotom, na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy wynikającej z decyzji Komisji Europejskiej oraz
- podmiotom, które rozpoczęły projekt przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.

Kolejną grupą, która jest wyłączona z pomocy de minimis to:

- przedsiębiorcy działający w sektorze rybołówstwa i przedsiębiorstwa działające w zakresie produkcji podstawowej produktów rolnych wymienionych w Załączniku I do Traktatu Wspólnoty Europejskiej;
- przetwarzania i wprowadzenia do obrotu rolnych wymienionych w Załączniku I do Traktatu Wspólnoty Europejskiej, jeżeli wielkość pomocy jest uzależniona od oceny lub ilości produktów zakupionych od pierwotnych producentów lub wprowadzonych na rynek, bądź jej udzielenie jest uzależnione od przekazania jej producentom produktów;
- pomocy udzielanej dla działalności związanej z wywozem (ilość produktów), siecią dystrybucji, bieżącymi wydatkami.

Warunkiem udzielenia pomocy de minimis jest przestrzeganie obowiązków nałożonych na państwo członkowskie, które ma zapewnić, że nie będzie przekroczony próg dopuszczalnej pomocy oraz, jeżeli łączna kwota pomocy przekracza wymieniony pułap, do pomocy tej nie stosuje się ww rozporządzenia, nawet w odniesieniu do części, która nie przekracza tego pułapu.

Zgodnie z art. 5 ust 1 o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, do pomocy de minimis **nie wlicza się** pomocy publicznej udzielonej w ramach programu pomocowego, pomocy indywidualnej oraz pomocy indywidualnej na restrukturyzację, zatwierdzonych przez KE zgodnie z art. 88 TWE, a także pomocy udzielanej w ramach wyłączeń grupowych, a także pomocy de minimis w rolnictwie i rybołówstwie.

Pomoc de minimis może być również udzielana wraz z inną pomocą publiczną lub wsparciem ze środków Komisji Europejskiej w odniesieniu do tych samych wydatków kwalifikowanych, jeżeli łączna wartość pomocy nie przekroczy maksymalnej intensywności pomocy określonej dla danego przeznaczenia w przepisach prawa Unii Europejskiej.

1.5. PRZEDSIĘBIORSTWO W TRUDNEJ SYTUACJI A PRZEDSIĘBIORSTWO ZAGROŻONE

Pierwszym krokiem, jaki należy przedsięwziąć, aby pomóc firmie uporać się z trudnościami jest określenie jak na jakim etapie się ona znajduje. Może się okazać, iż pomoc którą przygotował PARP dla przedsiębiorstw w trudnej sytuacji będzie już spóźniona i nie przyniesie oczekiwanych efektów. Wówczas nie mówimy już o „trudnej sytuacji” ale o „przedsiębiorstwie zagrożonym”. Niezwykle trudne jest stworzenie precyzyjnej definicji „przedsiębiorstwa zagrożonego”, jednakże, jeżeli przedsiębiorca ani przy pomocy środków własnych, ani środków, które mogłoby uzyskać od właścicieli/akcjonariuszy lub wierzycieli, nie jest w stanie powstrzymać strat, które prawie na pewno doprowadzą tego przedsiębiorcę do zniknięcia z rynku w perspektywie krótko- lub średnioterminowej można takiego przedsiębiorcę uznać za zagrożonego.

Przedsiębiorca jest w szczególności uznany za zagrożonego w następujących okolicznościach³:

- a) w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jeżeli ponad połowa jej zarejestrowanego kapitału została utracona, w tym ponad jedna czwarta tego kapitału w okresie poprzedzających 12 miesięcy, lub
- b) w przypadku spółki, której przynajmniej niektórzy członkowie są w sposób nieograniczony odpowiedzialni za długi spółki, jeżeli ponad połowa jej kapitału według sprawozdania finansowego została utracona, w tym ponad jedna czwarta w okresie poprzedzających 12 miesięcy, lub,
- c) niezależnie od rodzaju spółki, jeżeli spełnia ona kryteria w prawie krajowym w zakresie podlegania zbiorowej procedurze upadłościowej.

Nawet gdy nie zachodzi żadna z okoliczności wymienionych powyżej, przedsiębiorca może nadal być uznany za zagrożonego, w szczególności gdy występują typowe oznaki, takie jak:

- rosnące straty,
- malejący obrót,
- zwiększanie się zapasów,
- nadwyżki produkcji,
- zmniejszający się przepływ środków finansowych,
- rosnące zadłużenie,
- rosnące kwoty odsetek
- zmniejszająca się lub zerowa wartość aktywów netto.

2. INSTRUMENTY WSPIERAJĄCE PRZEDSIĘBIORSTWA W TRUDNEJ SYTUACJI

2.1 Po pierwsze: Im szybciej tym lepiej. Instrument Szybkiego Reagowania

Przystosowanie przedsiębiorców do negatywnych zmian w gospodarce, wymaga podjęcia wczesnych działań, obejmujących nie tylko pracowników, którym grozi zwolnienie, ale przede wszystkim pracodawcę.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) dostrzegła potrzebę wypracowania i wdrożenia nowego rozwiązania systemowego pozwalającego na prowadzenie działań prewencyjnych wobec firm i pracowników. Pozwoli ono na wczesną identyfikację zagrożeń w przedsiębiorstwie oraz kompleksowe i adekwatne reagowanie na nie. Instrument Szybkiego Reagowania (dalej ISR) dzięki wczesnej identyfikacji problemu umożliwi podjęcie szybkiej interwencji i prowadzenie działań stabilizujących sytuację przedsiębiorcy i pracowników.

W związku z powyższym, PARP rozpoczyna realizację usługi, której celem będzie złagodzenie negatywnych skutków zmiany gospodarczej, w wyniku której przedsiębiorcy otrzymają kompleksową pomoc przy opracowaniu i wdrażaniu Planu Rozwoju.

W całej usłudze można wyróżnić 4 etapy działań wspierających przedsiębiorstwa i pracowników:

1. **Identyfikacja zagrożenia** w oparciu o analizę oznak wskazujących, że w najbliższej przyszłości firma może mieć kłopoty na rynku do których należą:
  - odpływ stałych klientów,
  - straty z powodu długów,
  - spadające udziały w rynku,
  - spadająca sprzedaż,
  - złe warunki ofert dostawców,
  - pogorszenie oferowanych warunków kredytowych i dostępu do nich,
  - malejące rezerwy płynności,
  - częstsze korzystanie z maksymalnej dostępnej kwoty kredytu,
  - brak zdolności korzystania z rabatów za wcześniejszy termin płatności.

³ w rozumieniu Wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw Dz.U. C 244 z 1.10.2004, s. 2.

2. **Opracowanie diagnozy stanu rzeczy**, np. przyczyn występujących problemów w firmie, przewidywane skutki braku reakcji na pojawiające się problemy;
3. **Kompleksowa analiza prowadząca do stworzenia Planu Rozwoju w przedsiębiorstwie**. Pozwoli on (PR) na wyznaczenie kierunku działań naprawczych lub rozwojowych i obejmie m.in. obszary takie jak:
  - marketing i sprzedaż,
  - produkcja, technika i technologia,
  - zasoby ludzkie,
  - zasoby rzeczowe,
  - zasoby finansowe,
  - zasoby organizacyjne,
  - zasoby informacyjne.

Wsparcie, jakie firmy otrzymają na pierwszych trzech etapach będzie formą indywidualnego doradztwa dla przedsiębiorcy.

4. Wdrożenie i realizacja Planu Rozwoju.

Realizowane działania mogą przybrać dwojaki charakter:

- **prewencyjny** (zapobiegający negatywnym sytuacjom w firmie)

Przedsiębiorca otrzyma wsparcie obejmujące:

- kompleksowe doradztwo stymulujące rozwój firmy i jej pracowników, w tym coaching, mentoring;
- szkolenia odpowiadające potrzebom firmy i jej pracowników;

- **interwencyjny** – łagodzący negatywne skutki spowolnienia gospodarczego

Przedsiębiorca otrzyma wsparcie obejmujące:

- kompleksowe doradztwo wspierające firmę w obszarach mogących złagodzić negatywne skutki spowolnienia gospodarczego, w tym coaching, mentoring;
- szkolenia odpowiadające potrzebom firmy i jej pracowników;
- profesjonalny program outplacementowy dedykowany pracownikom planowanym do zwolnienia, który obejmie m.in. poradnictwo zawodowe, szkolenia przekwalifikujące lub podnoszące kompetencje zawodowe, wsparcie psychologów, szkolenia dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, „szkolenia w miejscu pracy” oraz pośrednictwo pracy.

Pomoc finansowa udzielona na pokrycie kosztów uczestnictwa w szkoleniach, warsztatach i doradztwie jest świadczona w ramach pomocy de minimis.

Wsparcie w ramach projektu jest skierowane do przedsiębiorców oraz pracowników, którzy spełnią łącznie poniższe warunki:

- a) Nie spełniają definicji „przedsiębiorstwa zagrożonego”;
- b) Przedsiębiorstwa posiadające struktury i pracowników w co najmniej dwóch województwach, lub
- c) przedsiębiorstwa, które nie otrzymały pomocy ze środków publicznych na te same szkolenia i usługi doradcze.

Jeżeli przedsiębiorca ma wątpliwości czy spełnia definicję przedsiębiorstwa zagrożonego, może liczyć na pomoc, którą otrzyma na stronie: www.isr.parp.gov.pl oraz pod numerem 801 700 052.

Zasady rekrutacji przedsiębiorstw do projektu

Przedsiębiorca, aby otrzymać wsparcie w projekcie musi w pierwszej kolejności zarejestrować się na stronie <http://www.isr.parp.gov.pl/>

Na stronie tej wypełnia on formularz zgłoszeniowy oraz wprowadza dane finansowe firmy do narzędzia informatycznego, które wspiera proces rekrutacji.

Usługi szkoleniowe, doradcze oraz outplacementowe będzie świadczył w imieniu PARP Wykonawca – firma WYG International.

Projekt jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i finansowany ze środków Unii

Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

2.2 WARTO SPRÓBOWAĆ RAZ JESZCZE! POLITYKA DRUGIEJ SZANSY

Polityka II szansy została sformułowana przez Komisję Europejską w Komunikacie pt.: *W jaki sposób przezwyciężyć piętno porażki poniesionej w działalności gospodarczej – działania na rzecz polityki drugiej szansy. Realizacja partnerstwa lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia* (Kom (2007) 584 z 5.10.2007 r.). Składają się na nią działania mające na celu ułatwienie przedsiębiorcom, którzy ponieśli porażkę, ponowne rozpoczęcie działalności gospodarczej. Celem tej polityki jest także ograniczenie ryzyka porażki i przeciwdziałanie negatywnym skutkom likwidacji przedsiębiorstw (w tym minimalizowanie siły oddziaływania piętna upadłości).

Przesłanką do sformułowania wspomnianej polityki była chęć wykorzystania potencjału i doświadczenia byłych przedsiębiorców oraz wyniki badań mówiące o tym, iż firmy zakładane przez przedsiębiorców, którzy doświadczyli porażki radzą sobie lepiej niż podmioty osób, które tej porażki nie doświadczyły. Jednocześnie dane wskazują, iż większość przedsiębiorców doświadczających porażki chciałoby prowadzić ponownie działalność gospodarczą lecz nie decydują się na to z powodu ciężącego na nich społecznego piętna⁴.

Polityka II szansy jest promowana na poziomie Unii Europejskiej, gdyż problem zamykania działalności gospodarczej oraz likwidacji przedsiębiorstw jest obecny we wszystkich krajach członkowskich Unii, choć skala tego zjawiska jest w nich różna. W Polsce widoczny jest problem wysokiego wskaźnika porażek biznesowych (zamykania podmiotów gospodarczych) przy niskim wskaźniku ich upadłości (około 650 rocznie). Może to wskazywać na dysfunkcjonalne prawo upadłościowe i naprawcze, a także na istnienie innych barier w dostępie do upadłości, takich jak np. brak wiedzy po stronie przedsiębiorców czy brak społecznej akceptacji dla upadłości przedsiębiorstw. Przezwyciężanie tych barier, a tym samym tworzenie lepszych warunków funkcjonowania firm, stanowi sedno polityki II szansy.

Działania zmierzające do realizacji tej polityki podejmowane są przez liczne kraje członkowskie UE. W Polsce prowadzone są badania i analizy, a także prace koncepcyjne mające na celu wypracowanie najlepszego sposobu wdrażania założeń polityki II szansy. Wiodącą rolę odgrywa w tym zakresie Ministerstwo Gospodarki, również Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości podejmuje działania w obszarze polityki II szansy.

Agencja realizuje od lipca 2010 r. projekt badawczy, którego celem jest pozyskanie wiedzy na temat zjawiska zamykania działalności gospodarczej oraz upadłości firm sektora MSP w Polsce. Celem tego projektu jest także poznanie opinii przedsiębiorców sektora MSP oraz ekspertów z zakresu upadłości firm o najlepszych sposobach pomocy dla przedsiębiorców zagrożonych upadłością, będących w trakcie upadłości oraz tych, którzy doświadczyli upadłości. W wyniku tych badań zostanie opracowana koncepcja usług doradczych oraz innych instrumentów wsparcia dla ponownie rozpoczynających działalność gospodarczą⁵.

W ramach projektu realizowane są badania jakościowe i ilościowe, a także przygotowywane ekspertyzy diagnozujące elementy dysfunkcjonalne w prawie upadłościowym i naprawczym oraz pozostałych ustawach mających wpływ na decyzje o ponownym otwarciu działalności gospodarczej, jak również mające na celu wypracowanie propozycji instrumentów wsparcia możliwych do zastosowania w ramach polityki II szansy.

Wyniki badań, ujęte w formie raportu, zostały opublikowane w listopadzie 2011 i dostępne także w wersji elektronicznej na stronie internetowej PARP <http://badania.parp.gov.pl/index/more/24391>. Rekomendacje będące efektem prac badawczych zostaną do końca 2011 roku przekazane do właściwych organów administracji publicznej, instytucji otoczenia biznesu i organizacji zrzeszających przedsiębiorców celem zainicjowania działań zmierzających do urzeczywistnienia założeń polityki II szansy.

4 Dane statystyczne cyt. za: Komunikat Komisji Europejskiej: „W jaki sposób przezwyciężyć piętno porażki poniesionej w działalności gospodarczej – działania na rzecz polityki drugiej szansy. Realizacja partnerstwa lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” (Kom (2007) 584 z 5.10.2007 r.).

5 Projekt systemowy pt. „Polityka II szansy – zapotrzebowanie na usługi doradcze oraz instrumenty wsparcia dla ponownie rozpoczynających działalność gospodarczą jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości podejmuje także działania promocyjne i upowszechniające problematykę upadłości przedsiębiorstw, jak również zmierzające do podnoszenia poziomu wiedzy na ten temat. Jedną z form tej działalności są seminaria i konferencje a także artykuły publikowane w prasie i internecie.

2.3 OD LAT POMAGAMY. PUNKTY KONSULTACYJNE PARP

Krajowy System Usług dla MSP (KSU) to sieć 197 współpracujących ze sobą organizacji, które świadczą na rzecz mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców oraz podmiotów podejmujących działalność gospodarczą usługi doradcze, informacyjne, szkoleniowe i finansowe⁶. Spośród ośrodków KSU rekrutują się:

- Regionalne Instytucje Finansujące,
- Punkty Konsultacyjne
- ośrodki Krajowej Sieci Innowacji.

Więcej informacji na stronie www.ksu.gov.pl

Usługi KSU

W ramach KSU świadczone są następujące usługi dla przedsiębiorców:

- informacyjne dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą,
- proinnowacyjne dla przedsiębiorców,
- finansowe – udzielanie poręczeń kredytów lub pożyczek dla przedsiębiorców.

Każda usługa systemowa KSU posiada opracowany standard jej świadczenia. Konsultanci KSU mają wysokie kwalifikacje i szeroką wiedzę z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej. Kompetencje konsultantów KSU są weryfikowane i rozwijane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości podczas cyklicznych szkoleń.

Punkty Konsultacyjne prowadzone przez podmioty zarejestrowane w Krajowym Systemie Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, tworzą ogólnopolską sieć liczącą 98 PK, świadczących bezpłatne usługi informacyjne dla przedsiębiorców oraz osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą z zakresu szeroko rozumianego rozwoju przedsiębiorczości oraz dostępnych form wsparcia dla przedsiębiorców⁷.

Bezpłatne usługi informacyjne udzielane w **Punktach Konsultacyjnych** obejmują informacje nt:

- administracyjno-prawnych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej,
- możliwości uzyskania wsparcia finansowego na realizację projektów,
- możliwości korzystania z usług specjalistycznych,
- innych istotnych dla firm informacji.

Listę Punktów Konsultacyjnych można znaleźć na stronie: <http://www.parp.gov.pl/index/index/1439>

PARP analizując potrzeby sektora MSP opracowuje nowe usługi doradcze. Obecnie wśród usług pilotażowych znajdują się:

- Optymalizacja kosztów prowadzenia działalności gospodarczej
- Doradztwo w zakresie ochrony środowiska
- Asysta w prowadzeniu działalności gospodarczej

Ponadto od 2012 roku będą świadczone przez Punkty Konsultacyjne następujące usługi:

Usługa informacyjna opieka nad klientem - pomoc przedsiębiorcy w znalezieniu usługodawcy specjalistycznego oraz w skorzystaniu ze specjalistycznej usługi (doradczej, szkoleniowej, finansowej).

⁶ Plany działania dotyczące rozwoju KSU wdrażane są w ramach projektu systemowego PARP „Wsparcie i rozwój instytucji świadczących usługi na rzecz przedsiębiorczości oraz ich sieci” – poddziałanie 2.2.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

⁷ Działalność PK finansowana jest w ramach projektu systemowego PARP finansowanego z Poddziałania 2.2.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Usługa informacyjna w obszarach rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, nt. administracyjno-prawnych aspektów zakładania, prowadzenia i zawieszania/zamykania działalności gospodarczej, zatrudniania cudzoziemców, świadczenia usług na odległość w tym elektronicznych, prawa ochrony konkurencji, społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR), ochrony własności intelektualnej, systemów jakości ISO 9001 i HACCP, rozwoju zasobów ludzkich, wykorzystywania technologii informatycznych, możliwości uzyskania finansowania działalności z różnych źródeł, wymogów ochrony środowiska w działalności przedsiębiorstw, nt. prawa zamówień publicznych, bazy CEIDG, innych.

Asysta w rozpoczynaniu działalności gospodarczej - skoncentrowana na aspektach merytorycznych rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Asysta w prowadzeniu działalności gospodarczej – zakres doradztwa poprzedzony diagnozą potrzeb biznesowych klienta.

W dalszej części informatora znajdują informacje na temat usług pilotażowych świadczonych w ramach Krajowego Systemu Usług.

2.4 OPTYMALIZACJA KOSZTÓW – TO MOŻE SIĘ UDAĆ! USŁUGA OPTYMALIZACJI KOSZTÓW

Choć ostatni kryzys gospodarczy łagodniej obszedł się z naszym krajem niż z innymi, polskie firmy wciąż poszukują sposobów na nadrobienie strat. Pomóc w tym może nowa usługa doradczo-analityczna dla małych i średnich przedsiębiorstw, polegająca na optymalizacji kosztów prowadzenia działalności. Program pilotażowy, realizowany przez 5 wybranych w konkursie podmiotów.

Optymalizacja – co to jest?

Usługa optymalizacji kosztów składa się z dwóch etapów: **Etap I** to przeprowadzenie **audytu zarządzania finansami** w przedsiębiorstwie oraz opracowanie Strategii Optymalizacji Kosztów Prowadzenia Działalności Gospodarczej. W ramach audytu zarządzania finansami wykonywane są:

- analiza modelu biznesowego za okres ostatnich 3 lat, tj. analiza przychodów i kosztów, analiza rynku oraz analiza wskaźnikowa,
- audyt rachunkowy, czyli weryfikacja stosowanych zasad rachunkowości, ocena systemu obiegu dokumentów, weryfikacja systemu rachunkowości, analiza prawidłowości i rzetelności wyceny pozycji bilansowych oraz analiza i ocena istotnych operacji gospodarczych z punktu widzenia poprawnego ujęcia i wykazania dla celów księgowych,
- audyt podatkowy,
- audyt prawny, obejmujący analizę stosowanych form zabezpieczenia wierzytelności, sposobu zarządzania wierzytelnościami oraz procedur ich windykacji, jak również analizę zabezpieczeń udzielanych przez przedsiębiorcę (wystawione weksle, udzielone poręczenia, ustanowione hipoteki).

Po opracowaniu Strategii Optymalizacji Kosztów Prowadzenia Działalności Gospodarczej, wprowadzany jest **Etap II** – czyli **wdrożenie rekomendacji optymalizacyjnych** wynikających ze Strategii.

Projekt pilotażowy potrwa do końca lutego 2012 r. Jeśli usługa spotka się z zainteresowaniem przedsiębiorców, zostanie włączona do usług systemowych całej sieci KSU.

Optymalizacja – dla kogo?

Klientem usługi optymalizacji kosztów może być każdy przedsiębiorca z sektora MSP bez względu na branżę oraz formę prawną działalności gospodarczej, pod kilkoma warunkami:

- firma kwalifikuje się do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (patrz Kwalifikator MSP: www.parp.gov.pl/index/index/72),
- Firma mikro – przychody netto mikroprzedsiębiorstwa ze sprzedaży towarów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość 500.000 euro i od trzech lat księgowość przedsiębiorstwa prowadzona jest w formie ksiąg rachunkowych, chyba że przedsiębiorca działa krócej na rynku i od samego początku prowadzi księgowość w formie księgi rachunkowej.
- Firma nie podlega wykluczeniu na podstawie §3 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Rozwoju

regionalnego w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki⁸.

Lista podmiotów świadczących usługi optymalizacji kosztów

Nazwa wnioskodawcy	Ulica	Kod	Miejscowość	Numer telefonu	Adres e-mail
Sekwencja Sp. z o.o.	Reymonta 38	05-820	Piastów	22 887 20 90	info@sekwencja.org
Collect Consulting Sp. z o. o.	Rolna 14	40-555	Katowice	32 203 20 53	biuro@collect.pl
Kancelaria Biegłych Rewidentów „Josef Welt” Sp. z o.o.	Tatarczana 51	91-156	Łódź	42 633 12 64	biuro@josefwelt.pl
Misters Auditor Sp. z o.o.	Stępińska 22/30	00-739	Warszawa	22 851 61 00	biuro@mistersaudytor.pl
4AUDYT Sp. z o. o.	Kościelna 18/4	60-538	Poznań	61 841 71 80	biuro@4audyt.pl
Omnis Advisors	Grudzieniec 102	60-621	Poznań	61 646 04 72	marcin.solski@btgroup.pl
EXPERT FK Anna Garbacz	Unruga 8	25-228	Kielce	512 147 689	expertfk@gmail.com
Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa	Sienkiewicza 53	25-002	Kielce	41 344 43 92	sekretariat@siph.com.pl

Więcej informacji można znaleźć na stronie: http://ksu.parp.gov.pl/pl/oferta_ksu/pilotaze/optimalizacja_kosztow?first=Y

2.5 PAMIĘTAJ O ŚRODOWISKU. USŁUGA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA

Każdy przedsiębiorca, prędyż czy później, w prowadzeniu swojej firmy ma do czynienia z przepisami prawa ochrony środowiska. Nieprzestrzeganie przepisów prawa, to groźba płacenia kar czy też, w skrajnej sytuacji, konieczność zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej. Jednak mali i średni przedsiębiorcy (MSP) nie do końca orientują się w tej skomplikowanej dziedzinie, i co więcej, nie mogą liczyć na pomoc wyspecjalizowanych firm doradczych. Dzięki inicjatywie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości może się to zmienić.

Aby zapewnić dostęp do kompleksowych usług obejmujących wszystkie aspekty środowiskowej działalności przedsiębiorstwa, PARP wybrał 5 usługodawców, którzy przetestują usługę w zakresie ochrony środowiska i pomogą MSP dostosować się do wszystkich wymogów prawa w tej dziedzinie.

Sama usługa jest bezpłatna⁹ i składa się z dwóch niezależnych części – kompleksowego audytu środowiskowego i udziału w specjalistycznych szkoleniach.

Audyty obejmuje wszystkie przedsięwzięcia firmy związane z gospodarką odpadami, emisją pyłów do powietrza, gospodarką wodno-ściekową, recyklingiem oraz odzyskiem opakowań i produktów, a także pozostałą działalnością, która ma wpływ na środowisko. Następnie powstaje raport, w którym Przedsiębiorca otrzymuje informacje na temat faktycznego stanu przestrzegania przepisów środowiskowych, a także wskazówki, co należy zrobić, aby działalność była prowadzona zgodnie z nimi. Kolejnym etapem usługi jest wsparcie przy wdrażaniu działań zalecanych w raporcie. Konsultant pomaga Państwu w uzyskaniu koniecznych pozwoleń, zaprowadzeniu wymaganej prawem dokumentacji i dokonaniu niezbędnych zgłoszeń.

Z kolei usługa szkoleniowa zapewnia zdobycie praktycznych umiejętności związanych z obliczaniem opłat za korzystanie ze środowiska. Podczas szkolenia ich uczestnicy mogą korzystać

⁸ Dz. U. 2010 nr 239 poz. 1599 z późn. zm.

⁹ Usługi pilotażowe w zakresie ochrony środowiska są bezpłatne, ponieważ są współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – poddziałanie 2.2.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, projekt systemowy PARP „Wsparcie i rozwój instytucji świadczących usługi na rzecz przedsiębiorczości oraz ich sieci” i stanowią pomoc de minimis dla przedsiębiorcy.

z oprogramowania, które umożliwi obliczanie wysokości opłat, a także przygotowanie wymaganych prawem sprawozdań dla urzędów marszałkowskich oraz wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. Po przeszkoleniu takie oprogramowanie zostanie bezpłatnie przekazane i zainstalowane w firmach uczestników szkolenia.

Skorzystanie z tej usługi ma nie tylko umożliwić prowadzenie działalności gospodarczej zgodnie z wymogami prawa ochrony środowiska, lecz także ma być zachętą do wdrażania w przyszłości systemów zarządzania środowiskiem, uzyskiwania różnego typu certyfikatów środowiskowych czy też oznaczeń ekologicznych.

Osoby zainteresowane powinny zgłaszać się do podmiotów świadczących wyżej wymienioną usługę:

Nazwa wnioskodawcy	Ulica	Kod	Miejscowość	Numer telefonu	Adres e-mail
Stowarzyszenie Doradców Gospodarczych "PRO-AKADEMIA"	Piotrkowska 238	90-360	Łódź	42 636 12 26	proakademia@proakademia.eu
Naczelna Organizacja Techniczna FSNT Rada w Opolu	Katowicka 50	45-061	Opole	77 453-71-87	not@not.opole.pl
Regionalna Izba Gospodarcza	Opolska 15	40-084	Katowice	32 781 49 84	rig@rig.katowice.pl
Centrum Obsługi Biznesu Kudelska Sp. z o.o.	Krańcowa 25	66-400	Gorzów Wielkopolski	95 722 86 79	katarzyna.kudelska@kudelska.pl
AT GROUP S.A.	Główna 5	42-693	Krupski Młyn	32 285 70 13	atgroupsa@atgroupsa.pl

Więcej informacji nt. usługi, dostępnych jest na stronie KSU: http://ksu.parp.gov.pl/pl/oferta_ksu/pilotaze/ochrona_srodowiska.

2.6 WYKWALIFIKOWANY DORADCA – BEZCENNY. USŁUGA ASYSTY W PROWADZENIU DZIAŁALNOŚCI

Kto może skorzystać z usługi doradztwa - asysty? Do kiedy będą przyjmowane zgłoszenia od zainteresowanych?

Każda polska firma może skorzystać z nowej usługi pilotażowej PARP, niezależnie od wielkości lub czasu funkcjonowania na rynku. Praktyka wskazuje, że usługa ta pomaga szczególnie początkującym przedsiębiorcom, tj. zwłaszcza w okresie pierwszych 12 miesięcy prowadzenia działalności. Usługa dofinansowana przez PARP jest oferowana do końca listopada 2011 r i do tego czasu zainteresowane firmy mogą się zgłaszać, trzeba jednak wziąć pod uwagę, że asysta w swoim pełnym zakresie obejmuje 24 godziny, warto więc zgłosić się odpowiednio wcześniej, by w pełni wykorzystać jej potencjał.

Na czym polega oferowane wsparcie?

Zaletą asysty jest dostosowanie zakresu doradztwa do indywidualnego profilu firmy.

W pierwszym etapie usługi przeprowadzana jest z klientem czterogodzinna diagnoza potrzeb biznesowych – jest to szczegółowy wywiad na temat kondycji i działalności firmy, obejmujący również analizę dokumentów. Pozwala to na zidentyfikowanie zakresu, w którym klient faktycznie potrzebuje wsparcia. Następnie podczas drugiego etapu asysty firma otrzymuje wsparcie doradcze w tych właśnie obszarach. W ramach usługi analizie poddane zostaną cztery obszary działalności przedsiębiorstwa, tj. spełnianie wymogów formalno-prawnych, marketing, organizacja przedsiębiorstwa (czyli organizacja pracy w firmie, zarządzanie czasem, dobór personelu i podział obowiązków etc.) jak również finanse – kosztorys działalności, zarządzanie kapitałem, pozyskiwanie źródeł finansowania itp.

Dotychczasowe wyniki wskazują, że nowa usługa PARP celnie trafiła w potrzeby przedsiębiorców. Do końca sierpnia z doradztwa skorzystało łącznie ponad 340 przedsiębiorców.

Lista ośrodków świadczących usługę Asysty:

Województwo	Nazwa wnioskodawcy	Miasto
Dolnośląskie	Agencja Rozwoju Regionalnego „Agroreg” S.A	Nowa Ruda
	Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej Sp. z o.o.	Wrocław
Kujawsko-pomorskie	Izba Przemysłowo-Handlowa	Toruń
	Kujawsko-Pomorski Związek Pracodawców i Przedsiębiorców	Bydgoszcz
	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego	Toruń
Lubelskie	Fundacja „Puławskie Centrum Przedsiębiorczości”	Puławy
Lubuskie	Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego	Gorzów Wlkp.
Łódzkie	Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości	Łódź
Małopolskie	Centrum Transferu Technologii Politechnika Krakowska	Kraków
	Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego	Kraków
Mazowieckie	Fundacja Gospodarcza im. Karola Marcinkowskiego	Ciechanów
Opolskie	Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”	Opole
Podkarpackie	Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Przemyśl
Śląskie	Agencja Rozwoju Lokalnego S.A.	Jaworzno
	Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości S.A.	Żory
	Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Bielsko-Biała
	Regionalna Izba Gospodarcza	Katowice
	AT. GROUP Spółka Akcyjna	Krupski Młyn
Wielkopolskie	Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Konin
	Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o.	Poznań
	Wielkopolski Instytut Jakości Sp. z o.o.	Poznań
	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp z o.o.	Poznań
	Turecka Izba Gospodarcza	Turek

2.7 FINANSOWANIE. POŻYCZKI I PORĘCZENIA.

Fundusze pożyczkowe

Udzielają pożyczek głównie mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom działającym na terenie obsługiwanym przez fundusz oraz osobom zamierzającym rozpocząć działalność gospodarczą.

Fundusze oferują możliwość finansowania działalności inwestycyjnej, obrotowej oraz początkowego etapu rozwoju przedsiębiorców z regionu, na którym dany fundusz działa.

O pożyczki mogą starać się mikro, mali i średni przedsiębiorcy, którzy nie mogą skorzystać z tradycyjnego finansowania bankowego lub mają ograniczony do niego dostęp.

O pożyczkę może starać się przedsiębiorca, który:

- spełnia kryteria definicji małego lub średniego przedsiębiorcy,
- posiada siedzibę i prowadzi podstawową działalność na terenie obsługiwanym przez fundusz,
- posiada wyraźnie określony cel, na który zostanie wykorzystana pożyczka i pomysł na rozwój firmy,
- terminowo reguluje zobowiązania wobec Skarbu Państwa,
- nie prowadzi działalności przemysłowej określanej jako szkodliwa dla środowiska czy powszechnie uznawanej za nieetyczną.

Zasady udzielania pożyczek:

- pożyczka może być udzielona na cele inwestycyjne, obrotowe lub inwestycyjno-obrotowe,
- kwota pożyczki wynosi maksymalnie do 500 tys. zł na jeden cel,
- okres spłaty pożyczki może wynosić nawet 8 lat. Dopuszczalny jest 6 miesięczny okres karencji w spłacie rat kapitału,
- fundusze wymagają wkładu własnego pożyczkobiorcy w wysokości ok. 20% wartości przedsięwzięcia.

Oprocentowanie pożyczek uzależnione jest od stóp rynkowych i jest nie niższe niż stopa referencyjna (ustalana zgodnie z metodologią określoną w Komunikacie Komisji Europejskiej) - niektóre fundusze oferują pożyczki na zasadach pomocy de minimis, które są oprocentowane poniżej ustalonej przez Komisję Europejską stopy referencyjnej. Od przyznanej pożyczki pobierana jest opłata manipulacyjna ustalana indywidualnie przez poszczególne fundusze, w zależności od branży działalności i stopnia ryzyka wynosi najczęściej 1%-3%, spłata pożyczki musi być zabezpieczona obligatoryjnie w postaci weksla in blanco oraz dodatkowo w innej indywidualnie ustalonej formie, np.: poręczenie funduszu poręczeniowego, poręczenie przez osoby trzecie, hipoteka, przewłaszczenie, cesja wierzytelności z umów. Rodzaje zabezpieczeń mogą być łączone.

Korzyści dla przedsiębiorców płynące z korzystania z usług finansowych funduszy pożyczkowych to:

- ułatwiony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania w przypadku gdy nie można skorzystać oferty banków komercyjnych
- minimalny wkład własny
- elastyczne formy zabezpieczenia spłaty pożyczki
- indywidualne podejście do wnioskującego podmiotu

Lista funduszy pożyczkowych znajduje się na stronie <http://ksu.parp.gov.pl>

Fundusze poręczeniowe

Oferują możliwość poręczenia pożyczek, kredytów oraz wadliów przetargowych. O poręczenie mogą starać się mikro, mali i średni przedsiębiorcy, którzy ubiegają się o kredyt, pożyczkę lub startują w przetargu lecz nie posiadają wystarczającego zabezpieczenia spłaty powstającego zobowiązania.

O poręczenie może starać się przedsiębiorca, który:

- spełnia kryteria definicji mikro, małego lub średniego przedsiębiorcy,
- złożył wniosek o kredyt lub pożyczkę w instytucji finansowej (banku lub funduszu pożyczkowym), z którą dany fundusz poręczeniowy ma podpisaną umowę o współpracy,

- posiada zdolność kredytową.

Zasady udzielania poręczeń:

Poręczane są jedynie zobowiązania wobec instytucji finansowych (bank lub fundusz pożyczkowy), z którymi fundusz ma podpisaną umowę o współpracy.

Poręczenie jest terminowe i udzielane na okres zgodny z okresem kredytowania. Okres poręczenia może zostać przedłużony o maksymalnie 3 miesiące i trwać do momentu spłaty zobowiązania. Opłaty i prowizje pobierane są jedynie za okres od daty zawarcia umowy poręczenia do terminu ważności poręczenia. Wysokość prowizji najczęściej uzależniona jest od okresu, na jaki zawarta została umowa kredytu / pożyczki.

Wartość poręczenia indywidualnego wynosi maksymalnie 80% kwoty udzielonego kapitału kredytu lub pożyczki (bez odsetek i opłat dodatkowych).

Zabezpieczeniem na wypadek roszczeń wynikających z tytułu wykonania obowiązków poręczyciela jest weksel własny in blanco przedsiębiorcy wraz z deklaracją wekslową oraz ewentualnie zabezpieczenia dodatkowe.

Korzyści dla przedsiębiorców płynące z korzystania z usług finansowych funduszy poręczeniowych to:

- możliwość uzyskania kredytu lub pożyczki przy niewystarczających zabezpieczeniach własnych,
- uproszczona procedura uzyskania poręczeń.

Lista funduszy poręczeniowych znajduje się na stronie <http://ksu.parp.gov.pl>

Poręczenia i gwarancje Banku Gospodarstwa Krajowego

Kolejnym wsparciem na jakie mogą liczyć polscy przedsiębiorcy są poręczenia oraz gwarancje spłaty kredytu udzielane we współpracy z bankami kredytującymi w ramach rządowego programu „Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji BGK”. Poręczenie/gwarancja jest formą zabezpieczenia spłaty kredytu, który przedsiębiorca może otrzymać celem uzyskania kredytu inwestycyjnego lub obrotowego.

Poręczenie/gwarancja jest formą zabezpieczenia spłaty kredytu, które Przedsiębiorca może otrzymać celem uzyskania kredytu inwestycyjnego lub obrotowego w szczególności na:

- realizację przedsięwzięć współfinansowanych z Unii Europejskiej
- projekty infrastrukturalne
- związane z rozwojem sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.

Poręczenie lub gwarancja pozwala Kredytobiorcy, który nie ma wystarczającego majątku lub nie chce go wykorzystywać, na częściowe zabezpieczenie kredytu.

Banki współpracujące, w których można składać wnioski o poręczenie/gwarancję spłaty kredytu BGK:

1. Bank BPH S.A.
2. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.
3. Bank Handlowy w Warszawie S.A.
4. Bank Millennium S.A.
5. Bank Ochrony Środowiska S.A.
6. Bank Pekao S.A.
7. Bank PKO BP S.A.
8. Bank Poczty S.A.
9. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.
10. Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju
11. DZ Bank Polska S.A.
12. Getin Noble Bank S.A.
13. HSBC Bank Polska S.A.
14. ING Bank Śląski S.A.
15. Krakowski Bank Spółdzielczy
16. SGB - Bank S.A. (d. Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. i Mazowiecki Bank Regionalny)

Więcej informacji jest dostępnych na stronie BGK: <http://www.bgk.com.pl/poleczenia-gwarancje-splaty-kredytu-udzielane-we-wspolpracy-z-bankami-kredytujacymi-w-ramach-rzadowego-programu-wspieranie-przedsiębiorczosci-z-wykorzystaniem-poleczen-i-gwarancji-bgk-5>

3. KRYZYS, KRYZYS... I CO DALEJ?

3.1 USTAWA O ŁAGODZENIU SKUTKÓW KRYZYSU EKONOMICZNEGO

1 lipca 2009 roku została przyjęta ustawa o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców która stanowi jeden z elementów tzw. Pakietu antykryzysowego. Ustawa ma na celu ochronę miejsc pracy w dopasowaniu do bieżącej sytuacji przedsiębiorstwa i wprowadza rozwiązania dotyczące przede wszystkim subsydiowania pracowników na czas przestoju przedsiębiorstwa, możliwość zmniejszenia pensji wraz ze zmianą czasu pracy oraz elastyczne rozliczanie czasu pracy.

Z pomocy finansowej na utrzymanie miejsc pracy skorzystać mogą podmioty, u których wystąpił spadek obrotów gospodarczych o co najmniej 25% w ciągu trzech kolejnych miesięcy po dniu 1 lipca 2008r. w porównaniu do tych samych trzech miesięcy w okresie

1 lipca 2007 – 30 czerwca 2008. Przedsiębiorca w przejściowych trudnościach finansowych ma możliwość skorzystania z dopłat do wynagrodzenia pracownika podczas przestoju ekonomicznego i obniżenia wymiaru czasu pracy (a tym samym pensji). W ustawie pojawiają się również rozwiązania, z których w czasie kryzysu może skorzystać każdy przedsiębiorca – wydłużenie okresu rozliczeniowego czasu pracy (maksymalnie do 12 miesięcy), stosowanie przez przedsiębiorcę różnych godzin rozpoczynania i kończenia pracy oraz wprowadzenia ograniczeń w zatrudnianiu pracownika na podstawie umów o pracę na czas określony. Przedsiębiorcy w trudnej sytuacji mogą otrzymać również dofinansowanie na:

- opłacenie składek pracowników na ubezpieczenie społeczne w części płatnej przez pracodawcę,
- możliwość renegotjacji warunków spłaty należności Funduszowi Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych powstałych przed 30 czerwca 2008 roku. W celu uzyskania pomocy w opłaceniu składek lub renegotjacji warunków spłaty należności należy udać się do Biura Terenowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych
- możliwość dofinansowania kosztów szkolenia (maksymalnie przez 6 miesięcy) lub studiów podyplomowych (maksymalnie 12 miesięcy) pracowników pod warunkiem utworzenia funduszu szkoleniowego. Aby uzyskać pomoc dotyczącą szkoleń lub studiów należy udać się do Powiatowego Urzędu Pracy odpowiedniego ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa.

Pomoc, o której mowa w ustawie do 31 grudnia 2010 jest pomocą publiczną w rozumieniu Komunikatu Komisji¹⁰ tj. pomoc nie przekracza 500 000 Euro w formie dotacji pieniężnej na przedsiębiorstwo. W okresie 1 stycznia 2011 do 31 grudnia 2011 jest pomocą publiczną na zasadach pomocy de minimis tj. maksymalne wsparcie wynosi 200 000 Euro.

3.2 INNE DZIAŁANIA ANTYKRYZYSOWE

W odpowiedzi na światowy kryzys rząd wprowadził „Pakiet antykryzysowy”, wspierający pracodawców i chroniący pracowników. Rozwiązania zawarte w pakiecie zostały wypracowane wspólnie ze związkami zawodowymi i pracodawcami.

W ramach pakietu antykryzysowego **Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej** wprowadza ułatwienia dla przedsiębiorców w trzech obszarach:

Obszar wynagrodzeń i świadczeń socjalnych

1. Program kryzysowej pomocy dla społeczeństwa, w szczególności wsparcie rodzin najuboższych poszkodowanych w wyniku kryzysu oraz zwiększenie środków na świadczenia socjalne

¹⁰ Komunikat Komisji – Tymczasowe wspólnotowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiające dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego (Dz. Urz. UE C16 Z 22.01.2009)

- w związku ze wzrostem liczby osób zwalnianych z pracy.
2. Zniesienie opodatkowania zapomóg udzielanych przez związki zawodowe (poszerzenie katalogu) oraz świadczeń wypłacanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.
  3. Zwolnienie z podatku dochodowego od osób fizycznych pomocy socjalnej realizowanej w formie bonów uprawniających do ich wymiany na towary lub usługi, w tym tzw. bonów towarowych i świadczeń pieniężnych.
  4. Uchylenie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz zniesienie ustawy kominowej.
  5. Wypracowanie mechanizmów wzrostu minimalnego wynagrodzenia do poziomu 50% przeciętnego wynagrodzenia.

Obszar rynku pracy i stosunków pracy

1. Wprowadzenie 12-miesięcznego okresu rozliczeniowego.
2. Uruchomienie zakładowego funduszu szkoleniowego.
3. Racjonalizacja rozwiązań dotyczących doby pracowniczej w kontekście rozliczania czasu pracy.
4. Pakiety socjalne jako źródło prawa pracy
5. Ruchomy czas pracy jako instrument wspomagający łączenie obowiązków rodzinnych z zawodowymi.
6. Stabilizacja zatrudnienia poprzez ograniczenie stosowania umów na czas określony.

Obszar polityki gospodarczej

1. Przyspieszona amortyzacja.
2. Subsydiowanie zatrudnienia jako alternatywy wobec zwolnień grupowych.

Dodatkowe informacje znajdują się na stronie Ministerstwa: <http://www.mpips.gov.pl/pakiet-antykryzysowy/>

W ramach **Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki** zostały wprowadzone specjalne mechanizmy antykryzysowe:

- Specjalne, jednorazowe dodatki dla osób, które znalazły pracę w odległości powyżej 50 km od dotychczasowego miejsca zamieszkania – na pokrycie kosztów dojazdu lub osiedlenia się w nowym miejscu (dostępne dla osób uczestniczących w realizacji projektów w Poddziałaniu 6.1.1 oraz 8.1.2). Wysokość dofinansowania to równowartość sześciokrotności pełnego zasiłku dla bezrobotnych, co będzie alternatywą dla świadczenia finansowanego z Funduszu Pracy, przysługującego osobie bezrobotnej, która utraciła pracę.
- Pokrycie trzykrotności różnicy pomiędzy poprzednią (wyższą) a obecną (niższą) płacą brutto pracownika, lecz nie więcej niż 4 000 zł.
- Sfinansowanie specjalistycznych szkoleń lub studiów podyplomowych dla wysoko wykwalifikowanych pracowników zwolnionych z przyczyn zakładu pracy (np. pracowników zwolnionych w sektorze usługowym, w tym branży finansowej).
- Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla pracowników objętych programem zwolnień monitorowanych.
- „Szybka ścieżka” oceny wniosków o dofinansowanie projektu – czas oceny wniosku zostanie skrócony do 30 dni (w ramach konkursów ogłaszanych i przeprowadzanych w ramach Poddziałania 6.1.1, Działania 6.2 oraz Poddziałania 8.1.2).

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie Europejskiego Funduszu Społecznego: http://www.efs.gov.pl/wiadomosci/Strony/Pakiet_antykryzysowy_w_POKL.aspx

Dodatkowo poniżej prezentujemy inne działania wprowadzane przez Radę Ministrów RP w celu łagodzenia skutków kryzysu ekonomicznego.

- Wsparcie dla osób, które ze względu na utratę pracy nie są w stanie spłacać kredytów zaciągniętych na zakup własnego mieszkania (ustawa o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę). Ustawa obowiązuje od 5 sierpnia 2009 (Dz. U z 21 lipca 2009, nr 115, poz. 964).

- Ochrona gospodarki i gospodarstw domowych przed niekontrolowanym wzrostem cen energii. Decyzją prezesa URE z 7 maja 2009. w kieszeniach Polaków pozostanie 1,8 mld zł.
- Wzmocnienie systemu gwarancji i poręczeń dla małych i średnich przedsiębiorstw, co zwiększy ich dostęp do finansowania zewnętrznego (ustawa o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw). Ustawa weszła w życie 15 maja 2009.
- Zagwarantowanie wypłacalności depozytów Polaków do 50 tys. euro (ustawa o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym). Przepisy weszły w życie 13 grudnia 2009.
- Podwyższenie limitu gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa do 40 mld zł (większa dostępność kredytów dla przedsiębiorców).
- Wprowadzenie wyższej ulgi inwestycyjnej (do 100 tys. euro) dla nowo zakładanych firm (ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych). Przepisy obowiązują od 22 maja 2009.
- Wspieranie przez Agencję Rozwoju Przemysłu SA inicjatyw pobudzających polską gospodarkę. Program został przyjęty przez Rząd 26 maja 2009. (Działania już zakończono)
- Umożliwienie zaliczania do kosztów podatkowych wydatków na prace badawcze poprzez ustawę o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Zmiany weszły w życie 22 maja 2009.
- Zwiększenie możliwości dokonywania inwestycji w formule partnerstwa publiczno-prywatnego poprzez ustawę o partnerstwie publiczno-prywatnym. Ustawa weszła w życie 27 lutego 2009.
- Wsparcie dla instytucji rynku finansowego mających problemy z płynnością (ustawa o udzieleniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym). Obowiązuje od 13 marca 2009.
- Przyspieszenie inwestycji współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

W ramach zadania rząd przyjął:

- Plan wydatkowania środków na koniec 2009 r. w programach współfinansowanych z funduszy europejskich w ramach NSRO 2007-2013. Obowiązuje od 16 grudnia 2008 r.
- Ustawę o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o samorządzie powiatowym. Weszła w życie 25 października 2008 r.
- Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych, którą rząd przyjął 1 kwietnia 2009. Trwają prace w Sejmie.
- Ustawę o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Weszła w życie 15 listopada 2008 r.
- Ustawę o zmianie ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Obowiązuje od 20 grudnia 2008 r.
- Rozporządzenie w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych, które weszło w życie 12 lutego 2009 r.
- Nowelizacja ustawy budżetowej przyjęta przez Radę Ministrów 7 lipca, przewiduje 21,1 mld zł oszczędności.
- Wspieranie inwestycji w odnawialne źródła energii. Umożliwia to specjalnie opracowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej program finansowania inwestycji w OZE na lata 2009-2012.
- Ułatwienie podejmowania szybkich i skoordynowanych działań przez najważniejsze uprawnione do tego instytucje, jak Ministerstwo Finansów, NBP czy Komisja Nadzoru Finansowego, na rzecz rozwiązania nasilającego się kryzysu (ustawa o Komitecie Stabilności Finansowej). Obowiązuje od 13 grudnia 2008 r.
- Zamrożenie podwyżek dla wysokich urzędników państwowych od dnia 1 marca 2009.

Szczegółowych informacji do pakietu antykryzysowego opracowanego przez Radę Ministrów RP można zasięgnąć na stronie:
<http://www.mpips.gov.pl/pakiet-antykryzysowy/pozostale-dzialania-rzadu-zwiazane-z-lagodzeniem-skutkow-kryzysu-ekonomicznego/>

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP)
ul. Pańska 81/83
00-834 Warszawa
www.parp.gov.pl

Projekt graficzny, skład i łamanie:
Marcin May, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Wydanie pierwsze

Aktualne na dzień 26 października 2011 r.

Copyright © by Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Warszawa 2011, Wszelkie prawa zastrzeżone
Żaden fragment nie może być wykorzystywany w jakiegokolwiek formie ani przekładany na język mechaniczny bez zgody PARP.